

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İMÂM MÂTÜRÎDÎ
VE
TE'VÎLÂTÜ'L-KUR'ÂN

M.Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ VAKFI YAYINLARI No: 439

ISBN 978-975-548-485-3
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 16209

Kitabın Adı

İMÂM MÂTÜRİDÎ VE TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN

Editörler

Prof. Dr. Hatice K. Arpaguş
Doç. Dr. Mehmet Ümit
Arş. Gör. Bilal Kır

Sayfa Düzenlemesi

Hamit Sağlam

Kapak Tasarımı

Eren Sakız

Kapak Resmi

Şerbu't-Te'vilât, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 48

Baskı / Cilt: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere / İSTANBUL
Tel: 0212 412 17 77
Sertifika No: 44451

1. Baskı

Ekim 2019, İstanbul

İlahiyat Fakültesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ VAKFI
YAYINLARI

Ümraniye
Belediyesi

Uluslararası İmâm Mâtürîdî ve *Te'vilâtü'l-Kur'an* Sempozyumu M.Ü. İlahiyat Fakültesi ve Ümraniye Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Bu sempozyumda sunulan bildiriler üzerine inşa edilen metinler, kör hakem sürecinden geçerek kitap hâline getirilmiştir. Metinlerin muhteva ve dil bakımından sorumluluğu müelliflerine, telif hakları editörlere, basım organizasyonu ise anlaşmalı olarak M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları'na aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

İsteme Adresi

M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları
Nuhkuyusu Cad. No: 110 Bağlarbaşı 34662 Üsküdar İSTANBUL
Tel: 0216 651 15 06 Faks: 0216 651 00 61
ifav@ilahiyatvakfi.com • www.ilahiyatvakfi.com

M.Ü. İLÂHİYAT FAKÜLTESİ VAKFI YAYINLARI No: 439

İMÂM MÂTÜRÎDÎ VE TE'VÎLÂTÜ'L-KUR'ÂN

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Hatice K. Arpaguş

Doç. Dr. Mehmet Ümit

Arş. Gör. Bilal Kır

1. Baskı

ÖNSÖZ

Hz. Muhammed'in Mekke'de vahiy alma süreciyle başlayan İslâmiyet, Medine'ye ve fetihlerle Arap yarımadasına hâkim olmuş ve Hz. Ömer döneminden itibaren ise kısa sürede Hint yarımadasından Endülüs'e kadar geniş bir coğrafyaya uzanmıştır. Fethedilen bölgelerde güçlü bir Fars ve Bizans kültür ve medeniyeti yanında Yahudilik, Hıristiyanlık, Mecûsilik, Zerdüştlük, Budizm gibi dinler, gnostik akımlar ve felsefî gelenekler mevcuttu. Müslümanlar ismi geçen kültür, medeniyet, felsefe ve dinlerle karşılaştıkları dönemlerde canlı bir fikrî mücadele ortamına girmişler ve bu karşılaşmanın etkisiyle özgün gelişmeler kaydetmişlerdir. İslâm ulemâsı Hz. Peygamber'den aldıkları ilhamla karşılaştıkları medeniyetlerin düşünce dünyasını yok saymak yerine onlarla yüzleşmeyi tercih etmiş ve onlar tarafından kendilerine yöneltilen soru ve meydan okumalara cevap vermeye çalışmışlardır. Bu esnada onların müracaat ettikleri en etkili yöntem de muarızın diliyle konuşmayı tercih etmek ve onların düşünce dünyalarından istifade etmek şeklindedir. Ancak bu yöntem aynen alıp benimsemekten ziyade İslâm'ın temel ilkelerinden taviz vermeksizin muhatabın anlayacağı dilde İslâm'ı ifade etme şeklinde olmuştur. Bu yaklaşım tarzı Müslümanların yeni kültür ve medeniyetlerle yüzleşmesine ve onların baskın gücü karşısında kendi sistemlerini kurmasına ve her şeyden önemlisi İslâm'ın düşünce dünyası içinde yer edinmesine zemin hazırlamıştır. Bu yaklaşım özellikle farklı etnik, dinî ve fikrî arka plana sahip, yeni fethedilen bölgelerde çok acil ve ciddi bir ihtiyaç olarak kendini göstermiştir. Bu dinamik yapı, birçok âlimin yetişmesine imkân sağlayan bir ortamı da beraberinde getirmiştir. Bu anlamdaki hareketlenme hem İslâm'ın doğduğu toprakların Batısında ve hem de Doğusunda neşv u nema bulmuştur. Nitekim İpek ve Baharat yolları üzerinde bulunan Buhârâ ve Semerkand da bu mânada oldukça münbit bir alan olup, hem İslâm ile müşerref olmuş hem de bu bölgenin ruhuna uygun bir İslâm yorumuna ev sahipliği yapmıştır. Böylece İslâm'ın hemen her disiplini temsil eden ve Mâverâünnehir ulemâsı diye nitelendirilen zenginliğin bu bölgeden çıktığı müşahede edilmektedir.

Söz konusu bölge Ebû Hanîfe'nin (ö. 150/767) İslâmî yorumuna ev sahipliği yapma imkânı elde etmiş ve Doğu Hanefiliği denilen bir yorum şeklini ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla Ebû Hanîfe'nin öğrencileri Ebû Yûsuf (ö. 182/798) ve İmâm Muhammed'in (ö. 189/805) öğrencileriyle devam eden silsile içinde Semerkand'da Dârü'l-Cüzcâniyye kurulmuş ve söz konusu medrese sayesinde Ebû Hanîfe'nin görüşlerinin bu bölgede daha geniş bir alanda etkili olması sağlanmıştır. İmâm Mâtürîdî (ö. 333/944) bu medresenin kelâmî bir kimlik kazanmasını sağlayan en

önemli temsilcisidir. Nitekim onun, İmâm Ebû Hanîfe'den aldığı ilhamla inşa ettiği ve kendisine nispet edilen okul, onun izinden giden âlimler vasıtasıyla Mâtürîdiyye olarak bilinen Ehl-i Sünnet kelâm ekolünü oluşturarak düşünce dünyasında yer edinmiştir.

İmâm Mâtürîdî akıl ve nakil arasındaki ilişki ağını düzenlemeye çalışarak dengeli ve uzlaştırmacı bir sistem inşa etmiştir. Bu sistem, bir yandan ayağı dinin sabit umdelerine basan ve ilkelerini ikincil düzleme itmeyen, diğer yandan karşılaşılan yeni şartları ve düşünceleri dikkate alarak bu değişken koşullara adapte olan bir din anlayışına zemin hazırlamıştır. Bu kuşatıcı yapısının da etkisiyle Mâtürîdîlik –ve iç içe geçtiği Hanefîlik–, günümüzde Türkiye, Balkanlar, Orta Doğu, Kafkaslar, Orta Asya, Hint-Alt kıtası, Irak gibi farklı kültür ve medeniyetlere sahip coğrafyalara yayılmıştır.

İmâm Mâtürîdî, her ne kadar kelâm ilmiyle meşgul olmuş bir düşünür olarak tanınsa da, kaleme aldığı eserler aracılığıyla tefsir, fıkıh ve mezhepler tarihi alanlarına vâkıf olduğu, felsefe ve dinler tarihi gibi sahalara da yabancı olmadığı anlaşılmaktadır. Kaynaklarımızda listelenen eserlerinden günümüze sadece *Kitâbü't-Tevhîd* ve *Te'vîlâtü'l-Kur'ân* ulaşmıştır. Bu iki eser, bizâtihi Mâtürîdî'ye ait olması bakımından önemlidir. Ancak onun fikir ve düşünceleri genellikle Mâtürîdiyye müntesiplerinin beyanları aracılığıyla kurularak Mâtürîdî ile Mâtürîdîlik aynı oluşumlar gibi algılanmakta ve bunlar arasındaki nüanslar kaybolmaktadır. Bu bağlamda *Kitâbü't-Tevhîd* Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan tek yazma nüshasına dayanarak 1970 senesinde ilk kez neşredilerek araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. Daha sonra da önceki neşirdeki hataları göz önünde bulundurarak merhûm Prof. Dr. Bekir Topaloğlu ve Prof. Dr. Muhammed Aruçi tarafından tekrar neşredilmiştir. Ancak söz konusu eserin tek yazma nüshasının mevcut olması, –saygı duyulması gereken gayretlere rağmen– bu eserin sağlıklı bir neşrinin önünde bir engel olarak kalmıştır. *Te'vîlâtü'l-Kur'ân*'ın akıbeti ise daha farklıdır. Zira onun birçok yazma nüshası, farklı coğrafyalardaki kütüphanelerde muhafaza edilerek günümüze kadar ulaşmıştır. Bu durum, tahkiklerin daha sağlıklı yapılabilmesi için mühim bir unsurdur. Dolayısıyla *Te'vîlâtü'l-Kur'ân*, İmâm Mâtürîdî'yi doğru bir şekilde anlayabilmek için müstağni kalnamayacak bir değere sahiptir.

Te'vîlâtü'l-Kur'ân dirâyet tefsirinin ilk örnekleri arasında yer almakla birlikte –Mâtürîdî'nin genel sistemine uygun olarak– rivâyetleri de ihmal etmemiştir. O tefsirinde âyetleri âyetlerle, hadislerle, sahâbe, tabiîn ve tebe-i tâbiîn nakilleriyle, dil bilgisiyyle, akli istidlâllerle açıklayan, sosyolojik faktörleri dikkate alan, muhâlif gördüğü fikir ve nakilleri tenkit eden ve te'vile ağırlık veren bir tefsir metodunu benimsemiş ve bu konuda kendisinden sonraki nesillere örneklik teşkil etmiştir. Eserde, bu tefsir yöntemleriyle izah edilmeye gayret edilen âyetlerin yanı sıra itikâdî ve fikhî mezhepler ve diğer din ve düşüncelere ilişkin bilgiler de

aktarılmaktadır. Dolayısıyla İmâm Mâtürîdî'nin mezkûr eseri, Temel İslâm Bilimleri olarak nitelenen Tefsir, Kelâm, Fıkıh, Fıkıh Usûlü, Mezhepler Tarihi'nin yanında, Felsefe ve Dinler Tarihi ile ilgilenen araştırmacıların da istifade edeceği bir muhtevaya sahiptir.

Bu bağlamda; 1970'li yıllardan itibaren bazı bölümleri tahkik edilmeye başlanan *Te'vilâtü'l-Kur'ân*'ın tamamı, 2004-2011 yılları arasında üç farklı neşirle okuyucularla buluşma imkânı elde etmiştir:

- a) Eserin ilk neşri, Fâtıma Yûsuf el-Hıyemî tarafından 2004 yılında *Tefsîrû'l-Kur'âni'l-azîm el-müsemme Te'vilâtü ehli's-sünne* adıyla beş cilt olarak yayınlanmıştır.
- b) İkincisi; 2005 yılında on cilt halinde *Te'vilâtü ehli's-sünne* adıyla Mecdî Bâsellûm tarafından yayınlanmıştır.
- c) Üçüncüsü ise, dört yazma nüsha esas alınarak merhûm Prof. Dr. Bekir Topaloğlu'nun ilmî kontrolünde 2005-2011 yılları arasında *Te'vilâtü'l-Kur'ân* ismiyle (bir cildi indeks toplam 18 cilt olmak üzere) tahkik edilip neşredilmiştir.

Bu süreçte Ümraniye Belediyesi'nin katkıları ile Prof. Dr. Bekir Topaloğlu'nun¹ riyasetinde başlayan tercüme projesi, Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz editörlüğünde tamamlanmış ve Mâtürîdî'nin bu muhalled eseri, *Te'vilâtü'l-Kur'ân Tercümesi* adıyla Türkçeye kazandırılmıştır. Hacimli ve kapsamlı olan bu eserin yayın dünyasına kazandırılmasıyla, araştırmacılar İmâm Mâtürîdî'yi daha doğru bir şekilde tanıma imkânı elde etmişlerdir. Şüphesiz bu gelişmelerden sonra hem eski çalışmaların kendilerini yeniden gözden geçirip, revize etmeleri kaçınılmaz olacak, hem de İmâm Mâtürîdî ve Mâtürîdîliği anlama amaçlı yeni çalışmalarda gözle görülür bir artış yaşanacaktır.

Bu çerçevede Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Ümraniye Belediyesi işbirliği ile 02-03 Kasım 2018 tarihleri arasında *Uluslararası İmâm Mâtürîdî ve Te'vilâtü'l-Kur'ân* başlıklı bir sempozyum düzenlendi. Bununla, şimdiye kadar yapılan İmâm Mâtürîdî faaliyetlerine *Te'vilâtü'l-Kur'ân* merkezli bir bakış açısı sunulmak istendi. Dünyanın farklı ülkelerinden gelen 65 ilim adamı ve araştırmacı tebliğler sunup, müzakerelerde bulundu. Böylece asırlardır ihmal edilen *Te'vilâtü'l-Kur'ân*'ın tanınması ve tanıtılmasıyla İmâm Mâtürîdî'nin düşünce dünyası, İslâmî

1 Merhûm Prof. Dr. Bekir Topaloğlu, Türkiye'deki Mâtürîdîlik çalışmalarının öncüsü olup, adı İmâm Mâtürîdî ile özdeşleşmiştir. Nitekim o *Te'vilât*'ın nitelikli bir neşri yanında Türkçeye kazandırılmasını sağlamış ve Mâtürîdî ve Mâtürîdîlik araştırmalarına önemli ölçüde zenginlik kazandırmayı hayatının gayelerinden birisi olarak görmüştür. Bu sebeple kendisini rahmet ve minnetle anıyor ve onun İmâm Mâtürîdî ve *Te'vilât* ile ilgili kaleme aldığı *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)* maddelerini bu vesileyle kitaba alıyoruz.

ilimler ve âlimler üzerindeki etkisi, ilmî yöntemlerle ortaya konulmaya çalışıldı ve güncel sorunlarımızın çözümlenmesinde nasıl ve hangi boyutta katkı sunabileceğine dair fikirlerin gündeme getirilmesi hedeflendi.

Elinizdeki bu kitap, zikri geçen bilgi şöleninde sunulan bildiriler esas alınarak ortaya çıkmıştır. Yazarlar, bildirilerini müzakereler çerçevesinde değerlendirmişler ve bu süreç neticesinde oluşan yazılar kitap haline getirilmiştir. Eser, “Takdim”, “Giriş”, “Tefsir-Rivâyet İlmî ve *Te'vîlâtü'l-Kur'ân*”, “Fıkıh-Kelâm İlmî ve *Te'vîlâtü'l-Kur'ân*”, “Mezhepler-Dinler Tarihi ve *Te'vîlâtü'l-Kur'ân*” ve “Değerlendirme” olmak üzere altı ana ve toplamda on alt başlıktan oluşmaktadır. Böylelikle *Te'vîlâtü'l-Kur'ân* merkeze alınarak, *Te'vîlât*'ın yazma nüshaları; İmâm Mâtürîdî'nin ilmî kaynakları, kelâmî-felsefî, fikhî görüşleri; tefsir yöntemi; hadis ve rivâyetleri ele alış tarzı; tasavvuf ve ahlâkî konulara yaklaşımı; İslâm mezhepleri ve diğer dinlere bakışı; siyasî meselelere karşı tutumu gibi konular ele alınıp incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Katkılarından dolayı Ümraniye Belediye Başkanı Sayın İsmet Yıldırım ile Sayın Hasan Can ve ekibine, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Köse ve idarecilerimize, Sempozyum Düzenleme Kurulu² ve tebliğ sahiplerine³ şükranlarımızı sunuyoruz. Ayrıca bu kitabın meydana gelmesinde emeği geçen herkese en içten duygularımızla teşekkür ediyor, kitabın basımını üstlenip, okuyucuyla buluşmasını sağlayan *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı'na (İFAV)* da teşekkür ediyoruz. Teşekkürlerin en büyüğü ve hamd-ü senâ ise, bizlere bu imkânları veren Cenâb-ı Hak'a mahsustur.

Eserin Mâtürîdî araştırmalarına ve ilim yolcularına katkı sağlaması temennîsiyle...

Gayret bizden, tevfiğ Allah'tandır.

Editörler

2 Prof. Dr. Ali Köse, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı*; Mesut Özdemir, *Ümraniye Belediyesi Başkan Yardımcısı*; Prof. Dr. Ertuğrul Boynukalın, *Marmara Üniversitesi*; Prof. Dr. Hatice K. Arpağuş, *Marmara Üniversitesi*; Prof. Dr. Yusuf Şevki Yavuz, *Marmara Üniversitesi*; Doç. Dr. Hikmet Yaman, *Marmara Üniversitesi*; Doç. Dr. Mehmet Ümit, *Marmara Üniversitesi*; Emre Erkovan, *Ümraniye Belediyesi Kültür Müdürü*; Öğr. Gör. Ebtihal M. R. Abujazar, *Marmara Üniversitesi*; Arş. Gör. Bilal Kır, *Marmara Üniversitesi*; Arş. Gör. Güvenç Şensoy, *Marmara Üniversitesi*; Arş. Gör. Tuğba Dumangöz, *Marmara Üniversitesi*.

3 Bkz. EK – Sempozyum Programı.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ÖNSÖZ.....	5
TAKDİM.....	15
İsmet YILDIRIM.....	17
Hasan CAN	19
Prof. Dr. Erol ÖZVAR.....	23
Dr. Tayyar ALTIKULAÇ.....	25
Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU	27
Prof. Dr. Raşit KÜÇÜK.....	31
Prof. Dr. Mustafa Said YAZICIOĞLU.....	33
Dr. Mustafa CERİC	37

A. GİRİŞ

I. İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN ÖNEMİ

İMÂM MÂTÜRİDİ'NİN KELÂMÎ GÖRÜŞLERİ, *TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN'I* VE TEFSİR İLMİNDEKİ YERİ

Bekir TOPALOĞLU	43
-----------------------	----

TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN VE MÂTÜRÎDÎ'NİN İSLÂM DÜŞÜNÇESİNDEKİ YERİ

Yusuf Şevki YAVUZ.....	71
------------------------	----

میزة إمام الماتريدي في تفعيل العقل السليم مع مراعاة السمع المبين مصطفى إبراهيم تيسيرتش	83
---	----

TEOLOGJIA E FEVE NË *TE'VILATIN* E IMAM MATURIDIUT

Metin IZETI	93
-------------------	----

II. İMÂM MÂTÜRÎDÎ VE TARİHSEL ORTAM

EBÛ MANSÛR EL-MÂTÜRÎDÎ DÖNEMİ SEMERKANT'TA İLMÎ ORTAM VE İLİM MERKEZLERİ

Osman AYDINLI	103
---------------------	-----

KARAHANLILAR DÖNEMİNDE MÂTÜRÎDİLİK TARİHİ ÜZERİNE YENİ BİR KAYNAK: KAYRAKLAR

Ashirbek MUMİNOV	131
------------------------	-----

III. TE'VİLÂT VE YAZMA NÜSHALARI

ÖZBEKİSTAN'DA TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂNİ'L-KERÎM'İN ELYAZMA NÜSHALARI VE EBÛ MANSÛR EL-MÂTÜRİDÎ'NİN İLMÎ ESERLERİNİN TETKİKİ

Saidmukhtor Saidakbarovich OKILOV 147

BİR TE'VİLÂT HİKÂYESİ: TÜRKİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANELERİNDEKİ NÜSHALARDAN HAREKETLE TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN'IN DOLAŞIM AĞINA DAİR BAZI TESPİTLER

Mehmet KALAYCI 151

TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN'IN ÜÇ TAHKİKİNİN ANALİZİ VE İHLÂS SÛRESİ BAĞLAMINDA MUKAYESESİ

Abdüssamet SARIKAYA 189

B. TEFSİR-RİVÂYET İLMİ VE TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN

I. RİVÂYET İLMİ

EBÛ MANSÛR EL-MÂTÜRİDÎ'NİN TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN'DA RİVÂYET BİLGİSİ VE YÖNTEMİ (BAKARA SÛRESİ ÖZELİNDE)

Emine ERDOĞAN MARSAK 217

MÂTÜRİDÎ'NİN NÜZÛL SEBEBİ RİVÂYETLERİNİ DEĞERLENDİRMESİ –REDDETİĞİ RİVÂYETLER–

Mustafa Cihad BAKKAL 231

II. TEFSİR

MÂTÜRİDÎ'NİN TEFSİR KÜLTÜRÜNÜN NAZARÎ YÖNÜ

Ömer Faruk BİLGİN 259

MÂTÜRİDÎ'NİN TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN ADLI ESERİNİN LAFZÎ / LİTERAL VE GÂÎ / TELEOLOJİK YORUM METOTLARI PERSPEKTİFİNDEN ANALİZİ: TEFSİR VE TE'VİL KAVRAMLARI ÇERÇEVESİNDE

Abdullah BAYRAM 273

TE'VİLÂTÜ EHLİ'S-SÛNNE'DE ÂHİRET BETİMLEMELERİNİN KÜLTÜREL-ANTROPOLOJİK YORUMU

Emrah DİNDİ 295

TEHADDÎ ÂYETLERİ BAĞLAMINDA TE'VİLÂT'TA İ'CÂZÜ'L-KUR'ÂN

İshak ÖZGEL 325

MÂTÜRÎDÎ'NİN MÜŞKİL ÂYETLERİ YORUMU; YÖNTEM VE KAYNAKLARI

Âdem YERİNDE - Hasan HALİLOĞLU 339

İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN ÂYETLERDEN VE HADİSLERDEN TERS ANLAM (MEFHÛMÛ'L-MUHÂLEFE) ÇIKARILMASINA YAKLAŞIMI

Mehmet Ali YARGI..... 357

جهود الإمام الماتريدي ومنهجه في إزالة (موهم التعارض) بين آيات القرآن

أحمد سعد الدمهوري..... 397

TE'VÎLÂTÛ'L-KUR'ÂN'DA MECÂZÛ'L-KUR'ÂN VE HABERÎ SIFATLARIN İZAHINDAKİ İŞLEVİ

Nazife Vildan GÜLOĞLU 419

C. FIKİH-KELÂM İLMİ VE TE'VÎLÂTÛ'L-KUR'ÂN**I. FIKİH****İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN ÂM LAFZA YAKLAŞIMINDA KELÂMÎ ARKA PLAN**

Ömer YILMAZ 451

فقه العقوبات عند الإمام الماتريدي

محمد بونوكالين..... 471

II. NESİH**HZ. PEYGAMBER'İN NÜBÜVVETİNİ İSPAT BAĞLAMINDA MÂTÜRÎDÎ'DE NESİH TEORİSİ**

Fadıl AYĞAN..... 497

AL-MÂTURÎDÎ ON ABROGATION OF THE *SHARĪ'A* IN THE QUR'AN AND PREVIOUS SCRIPTURES

Ramon HARVEY 511

İMÂM MÂTÜRÎDÎ'DE AHKÂMIN NESİH BAĞLAMINDA NASS-İCTİHÂD İLİŞKİSİ

İbrahim ÖZDEMİR 525

İMÂM MÂTÜRÎDÎ'DE İCTİHÂDLA NESİH VE MASLAHATI NASSA TERCİH MESELESİ (HIRSIZLIK VE YOL KESME CEZALARI ÖRNEĞİNDE)

Abdullah KAHRAMAN 549

III. KELÂM – FELSEFE

نظرية المعرفة وعلاقتها بالنسق الكلامي عند الإمام الماتريدي بودقزدام عمران.....	563
İMÂM MÂTÜRİDÎ'NİN MÂRİFETULLAH ANLAYIŞI Mehmet Necmettin BARDAKÇI.....	591
MÂTÜRİDÎ VE İBN SİNÂ KARŞILAŞTIRMASI (SOFİST İDDİALARA YAKLAŞIMLARI BAĞLAMINDA) Yunus ÖZTÜRK.....	611
MÂTÜRİDÎ'NİN HİKMET TEMELLİ İNÂYET ANLAYIŞI Emine TAŞÇI YILDIRIM.....	633
İMÂM MÂTÜRİDÎ'YE GÖRE İNSANIN HÜRRİYETİ VE KAYNAKLARI Hatice K. ARPAGUŞ.....	645
MÂTÜRİDÎ'NİN KELÂMÎ VE FELSEFÎ ETİĞE KATKISI: DOĞA VE KUDRETİ UYUMLULAŞTIRMA ÇABASI Yunus CENGİZ.....	669
مسألة الإيمان عند الإمام الماتريدي من خلال تفسيره تأويلات القرآن - دراسة تحليلية نقدية - محمد خليل محمد النويهي.....	685
MÂTÜRİDÎ'NİN TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN'DA SİYASETE İLİŞKİN KAVRAMLARA YAKLAŞIMI Mustafa ÜNVERDİ.....	709
المصطلح العقدي عند الإمام أبي منصور الماتريدي من خلال تفسيره (تأويلات أهل السنة): الروافد والخلفيات عمر مبركي.....	725
D. MEZHEPLER-DİNLER TARİHİ VE TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN	
I. MEZHEPLER TARİHİ	
وسطية الإمام الماتريدي في تقرير العقيدة الإسلامية كمال الدين نور الدين مرجوني.....	749
موقف الإمام الماتريدي من المعتزلة من خلال تفسيره (تأويلات أهل السنة) عبد الفتاح بن صالح قديش اليافعي.....	771

İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN BÂTİNÎLİK ELEŞTİRİSİ

Zeynep AKITÜRK 781

İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN TEFSİRİNDE İMÂM ŞÂFÎ ELEŞTİRİSİ

Ali KARATAŞ 799

II. DİNLER TARİHİ**EBÛ MANSÛR EL-MÂTÜRÎDÎ'NİN TEVRAT VE İNCİL'İN TAHRİFİ MESELESİNE BAKIŞI**

Muhammet TARAKÇI 819

İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN ULÛHİYET ANLAYIŞI KONUSUNDA YAHUDİ TEOLOJİSİNE İLİŞKİN ELEŞTİRİLERİ

Recep ÖNAL 831

MÂTÜRÎDÎ'NİN *TE'VİLÂTÜ'L-KUR'ÂN*'INDA EHL-İ KİTÂB'IN HZ. İBRÂHİM ANLAYIŞINA ELEŞTİRİSİ

Fatma AYGÜN 853

DEĞERLENDİRME**MÂTÜRÎDÎ GÜNÜMÜZE IŞIK TUTABİLİR Mİ?**

Mustafa Said YAZICIOĞLU 871

İMÂM MÂTÜRÎDÎ'NİN NESİH DÜŞÜNCESİ ÜZERİNE BAZI MÛLAHAZALAR VE İLERİYE YÖNELİK TAVSİYELER

Sönmez KUTLU 875

DİN-TARİH-DÜŞÜNCE AYRIMI ÜZERİNE BAZI NOTLAR

Ali BARDAKOĞLU 885

İMÂM MÂTÜRÎDÎ ÇALIŞMALARINDA YÖNTEM ÜZERİNE

Hatice K. ARPAGUŞ 891

EKLEREK-1: *TE'VİLÂT*'İN YAZMA NÜSHALARINDAN ÖRNEKLER 897

EK-2: SEMPOZYUM PROGRAMI (02-03 Kasım 2018) 913

EK-3: FOTOĞRAFLAR 921